

Sürgünlerin Sahaların Dil ve Kültür Araştırmalarına ve Edebiyata Katkıları

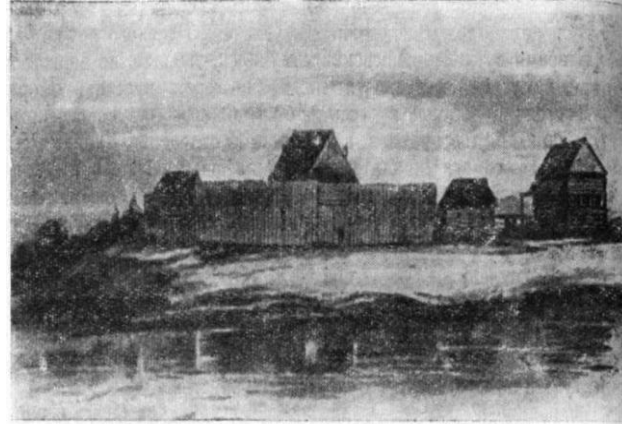
Prof.Dr. Gülsüm KİLLİ YILMAZ
TL1044 Kuzeydoğu Türk Lehçeleri Edebiyatı Tarihi

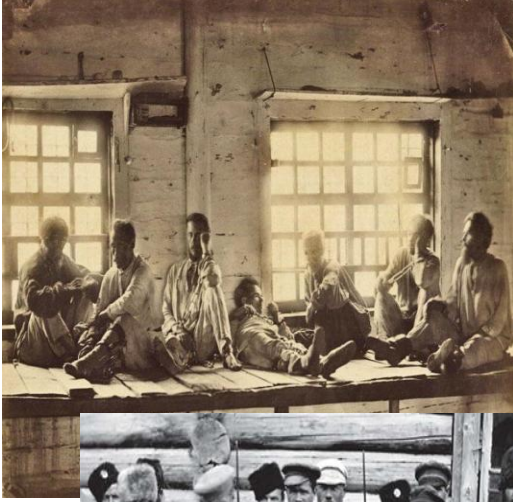
“Sürgün” Çar Aleksey Mihayloviç tarafından Moskova ve diğer şehirlerdeki halk ayaklanmalarının ardından 1649 yılında kabul edilen yasayla (Соборное уложение) Rusya İmparatorluğu’nda kullanılan bir cezalandırma yöntemi olarak Rusya’nın hukuk düzeni içinde yer almış, daha çok Çar’ın cezalandırılmasını istediği kişilerin, bir bakıma “politik suçluların” merkezden uzaklaştırılması, gönderilmesi biçiminde uygulanmıştır. Bu cezalandırma yöntemi Rusya topraklarında ünlü Sovyet Bilim adımı Prof. Andrey Saxarov’un 1980-1986 yılları arasında o zamanki adıyla Gorkiy şehrine (bugünkü Nijniy Novgorod) sürülmesine kadar sürdürülmüştür.

XVII-XIX. yüzyıllardaki yasalar politik ya da devlete karşı işlenen suçlarda alınacak tedbirler ve genel hukuksal normları belirlemiştir. Kabaca Çara suikast planı içinde olmak ile isyan ve ihaneti içeren ilk iki maddeye göre bu kişilerin ölüm ile cezalandırılacağı ve konunun özel önemine göre Yüksek Ceza Mahkemesinin inceleme ve kararına bırakıldığı” belirtilmektedir. 14 Aralık 1825’te çara karşı ayaklanan Dekabristlere karşı bu yasa uygulanırken de ilk iki maddeye göre cezalandırılacaklarda sadece Yüksek Ceza Mahkemesinin kararının kabul edilmiştir. Polonya ayaklanmalarında(1830-1831 ve 1863-1864) binlerce kişiye

tır.

Город Вилюйск Якутской области, место ссылки Чернышевского (1872—1883).
Акварель неизвестного художника

Sürgün sadece bir cezalandırma yöntemi değil, aynı zamanda iklim koşullarının pek de uygun olmadığı bölgelerde Çarlık topraklarının iskânı ve imarı için bir yöntem olarak kullanılmıştır.

Politik suçlulara uygulanan sürgünle ilgili ceza türleri şöyledir:

- a) Sibiryaya sürülerek kürek mahkumluğu (*katorga*);
- b) Sibiryaya yerleştirilme (*poseleniye*);
- c) Kişilerin Sibiryada belirli bir süre yaşamak üzere gönderilmesi.

Saha (Yakut) topraklarının bulunduğu Lena bölgesine sürgünlerin gönderilmesi daha 1635 tarihinde başlamış, 1642 yılından itibaren de her yıl düzenli olarak gönderilmiştir.

Sürgünler Okrug (bölge, çevre) yönetiminin gözetimindeydiler. Kolluk görevini 1822 yılında Yakutsk'ta kurulmuş olan Kazak alayına bağlı Kazaklar sağlıyordu.

Полицейское
управление в Якутске:
полицейстер
И.А. Рубцов,
пристав Леушин,
И.М. Харитонов,
М.К. Демтишин и др.

XIX. Yüzyılın ikinci yarısında sürgün, daha çok idari ya da mahkeme yoluyla sürgün cezasına çarptırılmış adi suçluların kitlesele olarak Sibiryaya sürülmesi biçiminde gerçekleşmiştir. Örneğin 1884 yılında Yakut Bölgesinin genel nüfusu 250.243'tür. Bunlardan 6415'i sürgün iken 1533 kişi de sürgünlerle birlikte gelenlerdir. **Yani bölge nüfusunun %3,2'sini oluşturmaktadır.**

Özellikle XIX. Yüzyılın ikinci çeyreğinde politik sürgünler bölgeye yoğun olarak gönderilmiştir. Sürgün cezası politika ile doğrudan ilişkili kişilerin yanı sıra görevini kötüye kullanan devlet memurları, askerler için de uygulanmıştır.

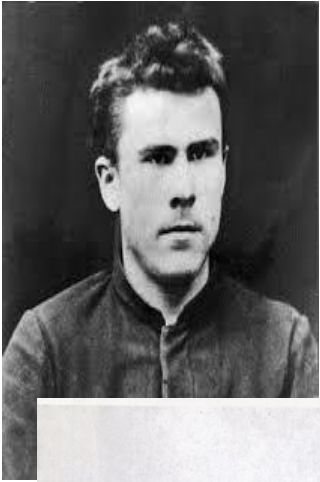
XIX. Yüzyılda Rusya'nın ekonomik açıdan daha gelişmiş bölgelerinden gelen sürgünler Yakut Bölgesindeki sosyal ekonomik görünümü büyük ölçüde değiştirmiştir. Adi suçlardan sürülenler ve dini sürgünlerden farklı olarak politik sürgünler daha yüksek eğitimliydi ve bölgede ihtiyaç duyulan ve nadir bulunan mesleki bilgiye sahiptiler. Bu kişiler arasında doktorlar, öğretmenler, müzisyenler, gazeteciler, ekonomistler bulunuyordu.

Sibirya'ya sürgün cezası almış olan 108 Dekabristten 12'si (A. Bestujev-Marlinskiy, N. Bobrişçev-Puşkin, A. Andreyev, M. Murav'yev-Apostol, A. Vedenyapın, N. Zaikin, M. Nazimov, İ. Zagoretskiy, S. Krasnokutskiy, N. Çijov, Z. Çernişev, P. Vıgodovski) ayaklarında prangalar olduğu halde büyük bir gizlilik içinde Yakut Bölgesine getirilmiştir. Ancak sıkı polis takibine rağmen sürgünde buldukları süre içinde aktif bir sosyal yaşantı içinde olmuşlar, şehir sakinlerinin de kullanabildiği büyük bir kütüphane oluşturmuşlardır.

XVIII. yüzyılın ikinci yarısından XIX. Yüzyılın başına kadar Yakut Bölgesi Rusya'ya karşı savaşta esir düşen Polonyalıların sürgün yeri olmuştur. 1863-1864 Polonya ayaklanmasına katılıp sürgün edilenlerin sayısı 255 kişidir. Bunların dışında 1894 yılında sürgünde kürek mahkumluğundan kurtulup Yakut Bölgesine yaşamak üzere gönderilen 44 Polonyalı vardır. Cezalarını tamamlayan ve Yakut Bölgesinde aile kuran Polonyalılar bu bölgede küçük ölçekli üretim ve ticaretin gelişmesine katkıda bulunmuşlardır. İlaç, şarküteri ürünlerinin üretimi, fotoğrafçılık, otelcilik, demir işçiliği, tamircilik gibi işler yapmışlardır. Oldukça meraklı ve eğitimli Polonyalı sürgünler dil ve folklor alanında verimli çalışmalar yapmışlardır.

Ünlü girişimci İ.M. Sibiryakov'un desteğiyle İmparatorluk Rus Coğrafya Cemiyetinin Doğu Sibiry Şubesi tarafından Yakut Bölgesine düzenlenen 1894-1896 Yakut (Sibiryakov) Araştırma Gezisine çok sayıda politik sürgün katılmıştır. Dil ve folklor alanında çalışma yapanların büyük bir bölümü Polonyalı politik sürgünlerdir.

Sergey Vasil'yeviç Yastremskiy, Eduard Karloviç Pekarskiy, Nikolay Alekseyeviç Vitaşevskiy'in çalışmaları günümüzde hala değerini koruyan eşsiz çalışmalardır. Polonyalı politik sürgünlerin dil alanında yaptıkları çalışmalar bugünkü Saha yazı dilinin araştırılması kadar oluşması ve gelişmesine de büyük bir katkı sağlamıştır.

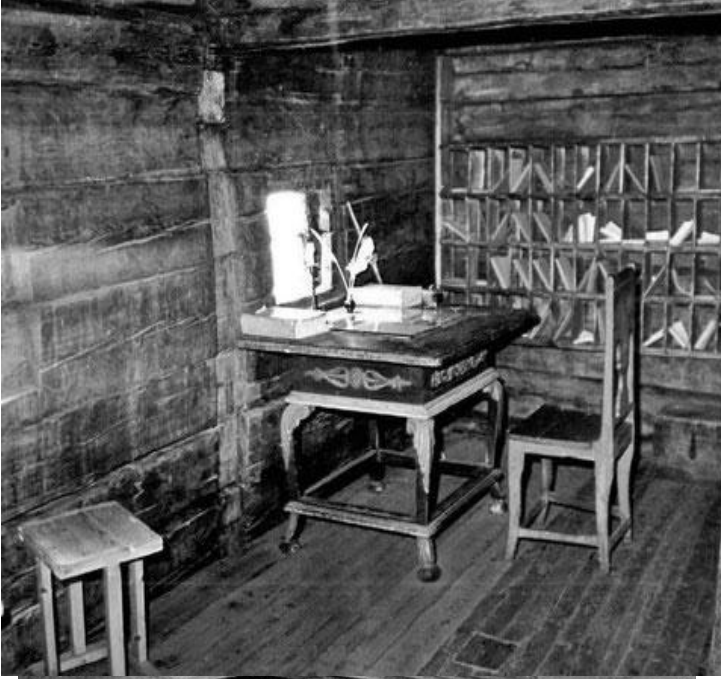
Pekarski
Eduard Karloviç (1858-
1934)

Saha dil ve folklor araştırmalarına büyük katkıları bulunan başka bir Polonyalı politik sürgün de Eduard Karloviç Pekarski'dir.

E.K. Pekarski 1858 yılında Petroviçi'de (bugünkü Minsk) soylu ancak dağılmış bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmiş, küçük yaşta annesini kaybettiği için bir Beyaz Rus aile tarafından büyütölmüş, ilerleyen süreçte teyzesi ile yaşamaya başlamıştır. Gimnazyumu bitirdikten sonra Harkov'da Veterinerlik Faköltesine başlamış, burada çok daha önce tanıştığı devrimci hareketle ilişkisini sürdürmüştür. Öğrenci ayaklanmalarının başladığı dönemde, tutuklamalar başladığında gizlenmek zorunda kalan Pekarski birkaç kez şehir ve iř değiştiren Pekarski 1880 yılında Moskova'da yakalanır. 15 yıl altın madenlerinde kürek cezasına mahkum edilen Pekarski'nin yaşı göz önünde bulundurularak cezası Sibiry'a'nın uzak bölgelerine yerleşme biçiminde değiştirilir.

Pekarski 1881 yılında hayatının yirmi yılını geçireceği Yakut Bölgesindeki Boturus ulusuna bağlı İgidey köyüne gelir. Bu sert koşullarda hayatta kalabilmek için yerli halkın hayatına uyum sağlamaya çalışır. Tarım ve hayvancılıkla uğraşır. Sahalar onun ev inşa etmesine ve bölge yaşantısına uyum sağlamasına yardımcı olurlar. Pekarski de yerli halka resmi kurumlara dilekçe yazma, mahkeme işlerinde yardımcı olur. Bu arada Pekarski fakir bir aileden olan bir Saha kızı ile evlenir. Pekarski Saha Türkçesini de öğrenir. 1885'de «Nedelya» gazetesinde Saha Türkçesinde sadece 3000 sözcük olduğuna ilişkin bir yazı okuyunca Saha Türkçesinin söz varlığını toplamaya karar verir.

1887 yılında Pekarski'nin 7000 civarında sözcük topladığı bilinmektedir. E.K. Pekarski'nin dev çalışması *Slovar' yakutskogo yazıka* «Yakut Dili Sözlüğü» tamamlandığında sözcük sayısı 25.000'i bulmuştur. E.K. Pekarski'nin çalışması Rusya Coğrafya Cemiyeti'nin ilgisini çeker. Ünlü girişimci, madenci A.M. Sibiryakov sözlüğün basımını finanse etmeyi teklif eder. Bu arada Pekarski'nin de sürgün süresi sonuna yaklaşmıştır. Pekarski çalışmasını tamamlamadan ülkesine dönmek istemez.

Pekarski bir mektubunda babasına şöyle yazar: « Sözlüğün basımından önce vatana dönmeyi düşünemiyorum bile. Buna izin verilse bile hayatımın en güzel on üç yılını harcadığım çalışmayı bir tarafa atamam».

Beş yıl sonra Yakutsk şehrine taşınmasına izin verilen Pekarski'nin sözlüğünün de ilk cildi yayımlanmıştır. Bu arada Pekarski'den Evenklerin yaşantısı ve kültürü ile ilgili de bilgi toplaması istenir. 11 Temmuz 1903'de Pekarskiy oldukça zor ve uzun bir yolculuğa çıkar, Evenklerle ilgili çok çeşitli folklorik malzemeye ulaşır.

Pekarski 1905 yılında *Sibirskiye vesti* gazetesine «Znaçeniye yakutskogo yazıka v şkolax «Okullarda Yakut Dilinin Önemi» başlıklı bir yazı yazar. Pekarski'nin okullarda Saha Türkçesiyle eğitim verilmesi görüşü vali ve okul müfettişlerinin hiç hoşuna girmez ve eleştirilir. Pekarskiy

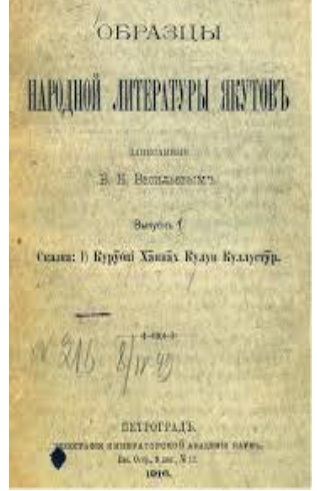
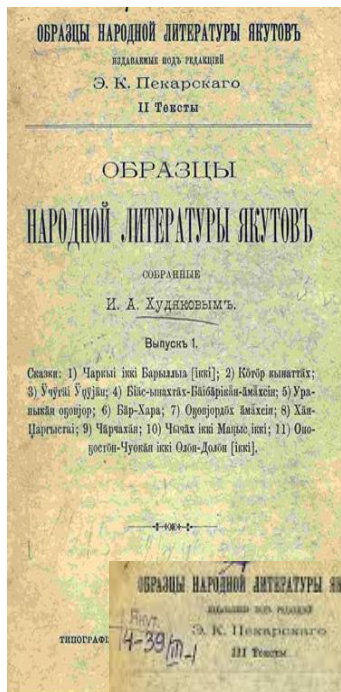
vaziyetinde Saha halkının yaşadığı güçlükleri.

АКАДЕМИЯ НАУК СССР
А. В. Пекарский
СЛОВАРЬ
ЯКУТСКОГО ЯЗЫКА

YAKUT DILI SÖZLÜĞÜ
ÖRNEK BASKIMI

1905 yılında Bilimler Akademisi, Pekarski'nin sözlüğüyle ilgili çalışmalarını yapabilmesi için Petersburg'a yerleşmesine izin verilmesini sağlar. Pekarski Petersburg'a yerleştikten sonra üç ciltlik *Obraztsı narodnoy literaturı yakutov* serisini (1911, 1913, 1916), *Slovar' yakutskogo yazıka* adlı sözlük çalışmasını yayımlar (13 fasikül, 1907-1930). Pekarskiy çalışmalarından ötürü altın madalya ile ödüllendirilir. Hayatının sonuna kadar Saha dili ve folkloru üzerine çalışmalarını sürdüren Pekarski Saha bölgesiyle bağıını hiç koparmamıştır. 1934'te vefat eden Pekarski'nin Yakut Dili Sözlüğü zengin içeriği ile tarihsel diyalektoloji, söz varlığı ve folklor çalışmalarının eşsiz kaynağı durumundadır. Sözlük 1958-1959'da üç cilt halinde tekrar yayımlanmıştır. Pekarski'nin çalışmasının önsözünde de belirttiği üzere sözlükteki söz varlığı Yakut Okruğu'nun Booturus, Bayagantay, Megin ve Dyupsyun uluslarının ağzını, ayrıca Verhoyansk ve kısmen Vilyuy ve Olekma okruglarının ağzını kapsamaktadır (Pekarskiy 1907 (1958),

Pekarski'nin folklor derlemeleri de yaşadığı Çurapçı, Tatta ve Amga rayonlarına dâhil olan Booturus ve Bayagantay uluslarından kaydedilmiştir. Pekarskiy üç ciltten oluşan bu seride V.N. Vasilyev ve İ.A. Xudyakov'un derlemelerini de redakte ederek yayımlamıştır. Toplam 929 sayfadan oluşan seride Olonho başta olmak üzere Saha sözlü geleneğinin tüm türlerinden örnekler yer almaktadır. Pekarski'nin bu çalışması hala Saha sözlü geleneğiyle ilgili en kapsamlı metin yayınıdır.

Yastremski
Sergey Vasil'yeviç
(1857-1934)

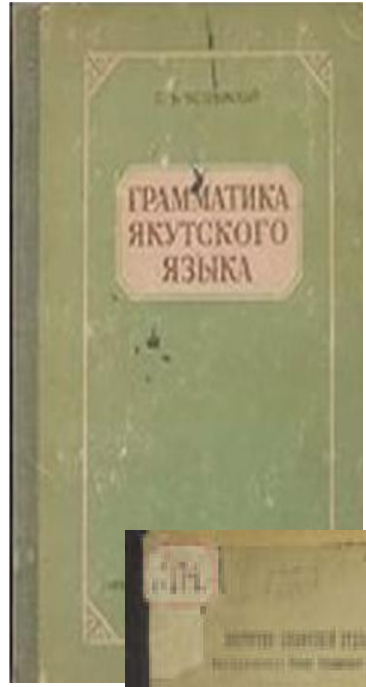
Saha yazı dilinin ilk grameri 1851 yılında Otto von Böhlingk tarafından Almanca olarak kaleme alınan «Über die Sprache der Jakuten»dir. Hem genel Türkoloji araştırmaları hem Saha Türkçesinin grameri ile ilgili konuların aydınlatılması bakımından önemlidir. Ancak bu çalışmanın Rusçaya çevrilmesi , başka bir deyişle hem bilim çevresi hem de dil ile ilgili kişilerin rahatça yararlanabileceği şekilde sunulması ancak 1989'da mümkün olmuştur. 1989 yılına kadar olan dönemde ise hem bilim çevresi hem de dil ile ilgilenenlerin bu çalışmanın içeriği ile tanışması Polonyalı sürgün Sergey Vasilyeviç Yastremski sayesinde olmuştur.

Yastremski, 1857 yılında Harkov şehrinde bir banka memurunun oğlu olarak dünyaya gelmiştir. Harkov Üniversitesi Tıp Fakültesine başlayan Yastremski burada işçi ve öğrenci derneklerine katılmış, çeşitli faaliyetlerde bulunmuş, 1876'da kısa bir süre tutuklandıktan sonra serbest bırakılmıştır. Serbest bırakılmasının ardından Cenevre'ye giden Yastremski, burada göçmen Ruslarla ve farklı milletlerden sosyalistlerle tanışmış, edebi çalışmalara yönelmiş, gizli sosyalist örgütlere üye olmuştur.

1878'de Harkov'a dönünce tutuklanmış, 1880 yılında mevcut düzeni bozmaya çalışmak vb. suçlardan önce 15 yıl, daha sonra da suç esnasında yaşının küçüklüğünden dolayı 10 yıl madenlerde kürek cezasına mahkum edilmiştir.

1886'da kürek cezası bitince Yakut Bölgesine yerleşim için gönderilmiştir. 1886'da İrkutsk'a ardından Yakutsk Okruğunun Boturus ulusu, Jexsogon köyüne, 1888'de ise Çurapça köyüne yerleşir. 1890'da Megin ulusundaki Taragay köyüne gönderilir. Yastremskiy burada bulunduğu süre içinde tarım ve Sahaların dili ile ilgilenir. 1892-1894 yılları arasında tekrar Çurapça köyüne yerleşir. Ardından İrkutsk'a gönderilir. Vali tarafından Yakut Bölgesinde dil ve folklor araştırmaları yapmak üzere Sibiryakov Araştırma Gezisine katılmasına izin verilir. 13 Mart 1900'de başkentler ve vilayet merkezleri dışında olmak kaydıyla yaşayacağı yeri seçme özgürlüğü tanınır. 1895'de Yakutsk okruğundaki Dobriy köyüne kaydedilir. 1896'da ise İrkutsk Bölgesindeki Balagansk köyüne yerleşir. Rus Coğrafya Cemiyetinin Doğu Sibiry şubesinin başvurusuyla İrkutsk'ta araştırma gezisinde derlenen malzemenin işlenmesi için kalmasına izin verilir. 1897'de İrkutsk'ta ticaret bankasında çalışmaya başlar. 1901'de Voronoj, 1902'de ise Odessa'ya yerleşir. Yaşamını bankada çalışarak sürdüren Yastremskiy 1941'de vefat etmiştir.

Yastremski'nin *Grammatika yakutskogo yazıka* «Yakut Dili Grameri» adlı çalışması 1900 yılında İrkutsk'ta yayımlanmıştır. Yastremski yaklaşık beş yıl boyunca Sahaların yoğun olarak yaşadığı küçük köylerde yaşamış, Saha Türkçesini mükemmel denebilecek ölçüde öğrenmiştir. Yakut Bölgesine hiç gitmemiş olan ve bir Saha Türkçesi konuşuru olmayan Böhtlingk ise gramerine esas olan malzemeyi St. Petersburg'da yaşayan, ancak Yakut topraklarında doğup büyümüş bir Rus olan Afanasiy Yakovleviç Uvarovski'nin Böhtlingk'in ricası üzerine kaleme aldığı anıları ve bazı eski derleme ve dini metin çevirilerine dayanmaktadır.

Yastremski'nin çalışması büyük ölçüde Böhtlingk'in çalışmasına dayanmaktadır. Kendisi de önsözünde «Böhtlingk'in çalışması olmasaydı bu çalışma ortaya çıkamazdı» demiştir. Yastremski'nin çalışması ile bir bakıma Böhtlingk'in gramerindeki bilgiler bir Saha Türkçesi konuşuru tarafından kontrol edilmiş ve onaylanmıştır. Bununla birlikte Yastremski'nin gramere önemli katkıları olmuştur. Bazı bölümler kısaltılırken bazı bölümlere örnekler eklenmiştir. Örneklerin bir kısmı da Olonho, deyim, atasözü, bilmece gibi halk edebiyatı örnekleridir.

АКАДЕМИЯ НАУК
СОЮЗА СОВЕТСКИХ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИХ РЕСПУБЛИК

ТРУДЫ КОМИССИИ ПО ИЗУЧЕНИЮ ЯКУТСКОЙ АВТОНОМНОЙ
СОВЕТСКОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ТОМ VII

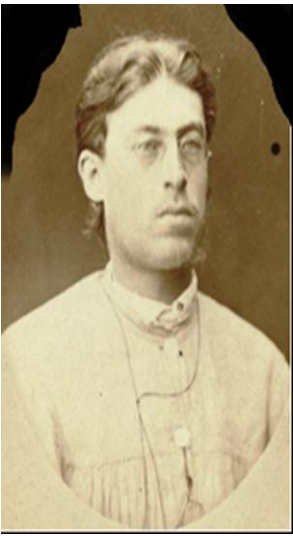
С. В. ЯСТРЕМСКИЙ

ОБРАЗЦЫ НАРОДНОЙ ЛИТЕРАТУРЫ ЯКУТОВ

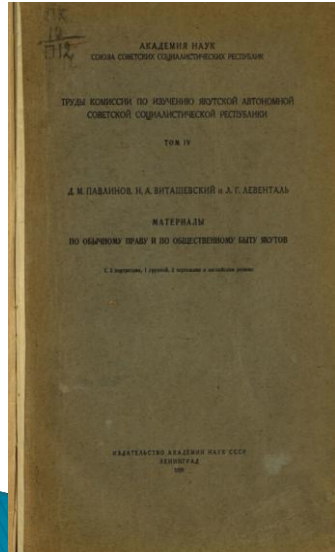
ЛЕНИНГРАД
1929

Yastremski sadece dil ile değil, sözlü geleneğin derlenmesi ile de ilgilenmiştir.

Yastremski'nin Saha Olonholarının ve diğer sözlü edebiyat türlerinin diliyle ilgili tespitlerinin yer aldığı 1929 yılında yayımlanan *Obraztsı narodnoy literaturı yakutov* (Leningrad, 1929, 226 s.) çalışması da Saha halk edebiyatı türlerinin temel dil özellikleri ve Olonhoların dilinin incelenmesi üzerine ilk çalışma olması bakımından değerlidir. Yastremski'nin derlemelerinin orijinaleri başka bir Polonyalı politik sürgün olan Eduard Karloviç Pekarski'nin düzenlemesiyle *Obraztsı narodnoy literaturı yakutov* serisinin sonuncusu olarak yayımlanmıştır.

Vitaşevskiy
Nikolay Alekseyeviç
(1857-1918)

Nikolay Alekseyeviç Vitaşevskiy de Saha folkloru üzerine çalışmalar yapan Polonyalı politik sürgünlerdendir. Vitaşevski 1857 yılında Odessa'da soylu bir ailede dünyaya gelmiştir. 1878 yılında tutuklanmış ve Kara hapishanesinde 4 yıl kürek cezasına mahkum edilmiştir. 1883 yılında Yakut bölgesine önce Bayagantay, ardından Baturus uluslarına yerleştirilmiştir. Yakut Bölgesi İstatistik komitesinde çalışan Vitaşevski Sahaların geleneksel yaşantısı ve kültürüne ilgi duymuş, araştırmıştır. 1895'te Sibiryakov araştırma gezisine katılmıştır. Saha töresi ve toprak kullanımı üzerine çalışmalar yayımlamıştır. Başka bir Polonyalı sürgün F.Ya. Kon ile Nikolayevski *Kuryer* gazetesinde çalışmıştır. 1906'da tekrar tutuklanmış ve Cenevre'ye gönderilmiştir. Vitaşevskiy 1918'de Moskova'da bir otel odasında vefat etmiştir. Vitaşevski, *Materialı dlya izuçeniya yakutskoy narodnoy slovesnosti* (İzv. Vost.-Sib. Otd.RGO, 1890, XXI, 2) adlı çalışmasında Saha sözlü edebiyat türlerini sınıflandırmış, özelliklerini belirtmiştir.

Sahaların kültürünün araştırılmasına hizmet eden Polonyalı politik sürgünlerden biri de etnograf ve yazar Vatslav Leopoldoviç Seroşevski'dir . 1858 Ağustosunda o zamanlar Rusya İmparatorluğu içinde olan Polonya'nın Vul'ka-Kozlovska kasabasında doğan Vatslav Leoppol'doviç Seroşevski, Rus ve Leh dillerinde eserler veren iki dilli nadir yazarlardan biridir. Akrabalarının yardımıyla Varşova'da liseye başlayan Vatslav bu klasik eğitimi sürdürmek istemedi. İsyancı bir yapısı olan Seroşevski hükümete karşı bir derneğe üye olmakla suçlanarak tutuklandı. Seroşevski tutukların protestolarına aktif olarak katıldı ve kürek cezasına çarptırıldı. Ancak yaşının küçüklüğü sebebiyle cezası Sibiryaya sürgünle değiştirildi. Böylece Seroşevski 1880 yılında hayatının 12 yılını geçireceği Yakut Bölgesinin Verhoyansk ulusuna geldi. 1882 yılındaki başarısız kaçış girişimine kadar kayak ile Saha topraklarının çeşitli yerlerini gezip görme fırsatı buldu. Bir Saha kızı olan Anna ile evlendi. Ancak eşi kızları Mariya'yı geride bırakarak çok erken vefat etti.

Bir grup sürgünle yelkenli kayıkla Amerika'ya doğru hareket etmeye kalkışan Seroşevski Yakut topraklarının daha kuzeyinde ve daha izole bir bölge olan Kolımsk okruğunun Andılah köyüne yerleştirildi. Burada tesviyeci ve demirci olarak geçimini sağladı.

Seroşevski eşinden kendisinin “Kuzeydoğu Sibiryа’nın Fransızcası” dediği Sahacayı öğrenmişti. Sahaların diliyle bu uzak toprakları daha iyi tanıyacağını düşünen Seroşevski Sahalarla uzun uzun sohbet ediyor, fırsat buldukça efsane, masal derliyordu. Daha sonra Aldan rayonundaki Nam ulusuna gönderildi. Seroşevski 1892’de sürgün cezasının dolmasıyla İrkutsk’a yerleşti. Dört yıl sonra da vatanına dönmesine izin verildi.

Varşova’da bir süre daha hapisanede kalan Seroşevski, hapisane dergisi için Çego oni xotyat? “Onlar Ne İstiyor?” öyküsünü yazdı. Yazdığı öykülerin çoğunda Saha ülkesi ile ilgili temalar kullandı. Xaylax öyküsü Saha yerli halkı ile sürgün edilmiş bir haydutun trajik öyküsüdür. Bunun gibi pek çok öykü 1895’te “Yakut Öyküleri” adıyla yayımlandı. Bu derleme ses getiren bir başarı elde edince öyküleri en iyi dergi ve gazetelerde yayımlanmaya başladı. Seroşevski’in sayesinde özellikle Rusya’daki okurların Yakut Bölgesi ve Saha halkı ile tanıştığını söylemek mümkündür. Yurdunda toplumsal ve politik çalışmalara etkin bir biçimde katılan Seroşevski 1945’te anılarını yazmayı planlarken vefat etti.

Seroşevski edebi çalışmalarının yanı sıra Saha topraklarında etnografya çalışmaları yapan ilk araştırmacılardandır.

Seroşevski Yakut Bölgesinden cebinde üç Rublesi ve polisin bir keresinde el koyduğu etnografik malzeme dolu kalın defteriyle ayrılmıştı. Böylece dergilerde *Yakutskaya svad'ba* “Yakut Düğünü”, *Yakutskiy xleb* “Yakut Ekmeği”, *Kak i vo çto veruyut yakuti?* “Yakutlar nasıl ve neye inanırlar?” gibi yazılarını kaleme aldı.

1894 yılında baş yapıtı olan *Yakuti . Opit etnografiçeskogo issledovaniya* “Yakutlar. Etnografik Araştırma Denemesi” adlı çalışmasını tamamladı. Yazarın *Yakuti...* adlı eserinin günümüze kadar defalarca yeniden yayımlanmış olması çalışmanın önemini kaybetmediğinin en açık delilidir. Bu çalışma Türkiye Türkçesine de çevrilmiş ve yayımlanmıştır. (V.L. Seroşevsky, Saka Yakutlar Çev. Arif Acaloğlu, 2007.

Yakut Bölgesine, Polonya ve Merkezi Rusya'dan gönderilen politik sürgünlerin yerli halkın haklarının korunması, tarım ve hayvancılıkla, çeşitli zanaat ve meslek kollarıyla (demircilik, marangozluk, çizmecilik, berberlik, fırıncılık, matbaacılık vb.) ilgili yeni bilgi ve tekniklerin yerli halka öğretilmesi, okur yazarlığın artması, halkın faydalanacağı kütüphanelerin ve yerli çocuklar için ücretsiz okulların kurulması, yazı dillerinin ve basın yayın faaliyetlerinin geliştirilmesi gibi Saha Türklerinin hem günlük hem de toplumsal yaşantısına ilişkin önemli katkıları olmuştur.

Politik sürgünlerin katkılarıyla Yakutistan Doğu Sibiryaya bölgesinin kültür merkezi olmuştur. Yakutsk şehrinde 1897 yılında Bölge Müzesi, bir halk (1911) diğeri ulusal (1898) olmak üzere iki büyük kütüphane kurulmuş, 1917'ye kadar biri devlet (1860'lı yıllar) diğeri özel (1907) olmak üzere iki yayınevi açılmıştır. İlk süreli yayınlar olan politik sürgün V.M. İonov'un da katılımıyla kurulan "Yakutskiy kray" (1907) ve "Yakut" yayıncılık birliğı tarafından yayımlanan "Yakutskaya mısıl" " dergisi ve yayıncısı Menşevik O. Ye. Oleynikov olan "Lenskiye volni" (1913) dergisi bu bölgede faaliyet göstermiştir.

Özellikle sürgün Dekabristlerin çabalarıyla Yakutistan'da aydın nesillerin yetişmesini sağlayacak çağdaş/laik eğitimin temelleri atılmıştır. Vilyuysk, Verhoyansk, Amga, Booturus, Meginsk, Olekminsk, Verhne-Kolımsk, Sredne-Kolımsk bu tür okulların açıldığı rayonlardır. Sürgünler bölgedeki yerli halk için hem çağdaş kültür ve eğitimin ulaştırıcıları hem de Saha halkı arasında devrimci fikirlerin gelişmesini sağlayan propagandistler olmuşlardır.

Ayrıca Saha Türklerinin yaşantısı ve geleneklerinin yansıdığı edebiyat eserleriyle de Saha Türklüğünü Rusya başta olmak üzere tüm dünyada tanınmasına da aracılık etmişlerdir.